

Nr 136.

Av greve **Spens m. fl.**, om efterskänkande av återbetalningsskyldigheten beträffande till vikarierande undervisningsråd felaktigt utbetalda dyrtidstillägg m. m.

I § 1 av kungl. kungörelsen den 30 maj 1919 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, nr 262, upptages »arvode» bland de slag av kontanta förmåner, varå dyrtidstillägg finge utgå till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd. I § 6 av samma kungörelse föreskrives vidare, att till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning till siffran bestämts av Kungl. Maj:t, utbetalas dyrtidstillägg under iakttagande i tillämpliga delar av de i bland annat § 1 meddelade bestämmelserna. De omförmälda stadgandena återfinnas jämväl i senare författningar angående dyrtidstillägg till befattningshavare i statens tjänst.

Nu ifrågavarande bestämmelser hava av vederbörande redogörare nästan undantagslöst tolkats så, att dyrtidstillägg finge utbetalas på det arvode, som enligt olika kungl. brev, — i fråga om vikarier i dåvarande läroverksöverstyrelsen är det första dagtecknat den 16 maj 1918 — till vikarier på undervisningsrådsbefattningar inom skolöverstyrelsen utgått med 12 kronor för dag till vikarie, som är bosatt i Stockholm, och med 18 kronor för dag till annan vikarie.

Mot utbetalandet av sådant dyrtidstillägg hade emellertid vederbörande revisionsmyndighet, riksräkenskapsverket, framställt anmärkningar.

Genom särskilda utslag — det tidigaste den 3 december 1924 — har kammarrätten i ett flertal mål av ifrågavarande slag gillat de av riksräkenskapsverket gjorda anmärkningarna, varigenom i sista hand de nu avsedda vikarierna blivit förpliktade att ersätta de anmärkta beloppen.

I några av dessa anmärkningsmål, vilka anhängiggjorts, innan kammarrätten blivit högsta dömande instans för mål av nu avsedd beskaffenhet, hava av vederbörande besvär anförts hos Kungl. Maj:t med yrkande, att anmärkningarna måtte ogillas. Härvid hava klagandena även anhållit, att, därest nyssnämnda yrkande icke skulle bifallas, Kungl. Maj:t måtte av nåd befria dem från ålagd ersättningsskyldighet till statsverket.

Över ett av de sålunda anförda besvären rörande en anmärkning vid Jönköpings läns kassaredegörelse för augusti 1921 och gällande dyrtidstillägg av här avsett slag uppgående till sammanlagt 2,063 kronor 52 öre till folkskollinspektören Per Thomée har utlåtande inhämtats av statskontoret, som därvid anført följande:

»Det till klaganden i egenskap av vikarie för undervisningsråd utbetalta dag-arvodet har till siffran bestämts av Eders Kungl. Maj:t. Jämlikt § 6 av den vid tiden för förordnandet gällande nådiga kungörelsen med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst den 30 juni 1920 (nr 364) skall alltså dyrtidstillägg å sagda arvode utbetalas under iakttagande i tillämpliga delar av de i §§ 1—5 av samma kungörelse meddelade bestämmelserna. Enligt vad som framgår av det av särskilt tillkallade sakkunniga avgivna betänkande och förslag angående krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1919 (bilaga till prop. nr 225 till 1919 års riksdag sid. 70—72) torde dagarvode av ifrågavarande slag få anses motsvara sådant arvode, som omförmäles i mom. 1 av första paragrafen av nämnda kungörelse, och skall vid sådant förhållande och då annan föreskrift ej meddelats, dyrtidstillägg å dag-arvodet utgå enligt de beräkningsgrunder, som återfinnas i §§ 2 och 3 av kungörelsen.

Med stöd av vad sålunda anförts och då själva beräkningen av det till klaganden utbetalda dyrtidstillägget icke är föremål för anmärkning, får statskontoret i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte finna skäligt att, med ändring av kammarrättens överklagade utslag, förklara den framställda anmärkningen icke kunna bifallas.»

Kungl. Maj:t har enligt utslag den 3 juni 1927 icke funnit skäl göra ändring i omförmälda anmärkningsmål och icke heller bifallit efterskänkande av den i målet ålagda ersättningsskyldigheten.

Enahanda beslut har av Kungl. Maj:t fattats i senare avdömda besvärsmål av nu avsedd beskaffenhet.

Enligt här bilagda inom riksräkenskapsverket upprättade uppgift utgör det till återbetalning anmärkta beloppet dyrtidstillägg till vikarierande undervisningsråd å dem i denna deras egenskap tillkommande arvoden för åren 1920—1925 tillhopa 17,662 kronor 99 öre, varav endast 598 kronor avse tid efter år 1922.

Det gäller sålunda återbetalning av en stor summa för lång tid sedan uppburna avlöningsmedel. Då dessa till största delen tillfallit några få av de nu ifrågavarande befattningshavarna, kommer på dessas del en för dem synnerligen kännbar återbetalningsskyldighet.

Enligt undertecknades mening tala starka billighetsskäl för att sådan återbetalningsskyldighet borde helt och hållet efterskännas.

Härför talar först och främst den ovan anförda omständigheten, att det till allra största delen gäller sådan avlöning, som vederbörande uppburit för flera år sedan, då penningvärdet var avsevärt mindre än det är för närvarande.

Vidare måste de nu återbetalningsskyldiga hava ansett sig vara i sin goda rätt att erhålla de till dem utbetalta dyrtidstilläggen, då såväl statskontoret

som ett stort antal länsstyrelser enligt vederbörande författningar ansett sig berättigade att utanordna desamma.

Redan härav är tydligt, att de i förevarande fall gällande författningsbestämmelserna icke kunna anses hava varit med erforderlig tydlighet formulerade. Detta framgår ytterligare av sådana omständigheter som att riksräkenskapsverket i ett fall (resolutionen den 19 januari 1922) anmärkt till återbetalning nu avsett dyrtidstillägg icke därför att sådant utgått utan endast på grund av att detsamma oriktigt beräknats och att i andra fall anmärkningen först grundats på att här ifrågakommande arvoden vore att betrakta som dag-arvoden, medan i de lagakraftvunna utslagen domen grundas på en passus i en riksdagshandling, om vilken vederbörande befattningshavare icke haft skyldighet att äga kännedom.

De ifrågavarande befattningshavarna måste anses hava mottagit sina uppdrag i tro att å vederbörligt arvode skulle utgå dyrtidstillägg och för denna frågas bedömande hava de, — åtminstone innan ovan omförmälda kammarrättsutslag den 3 december 1924 avkunnats — endast haft att tillgå gällande författningar, enligt vilkas formulering, såsom av det här ovan citerade und. utlåtandet av statskontoret synes framgå, det nu avsedda dyrtidstillägget bort utgå. För i landsorten boende vikarier måste härvid hava varit av särskild betydelse, att under tiden 1 mars 1920—30 juni 1921 vikariearvodet för dag understeg det dagtraktamente, som flertalet nu avsedda befattningshavare skulle hava uppburit, om de skolat utföra förrättning i egen tjänst. Avlöningen på de här avsedda överordnade posterna har sålunda under nämnda period faktiskt varit lägre än det belopp, statsmakterna ansett vara skäligt som ersättning för den ökning i levnadskostnaderna, som förorsakas därav, att uppdraget icke utförts i hemorten. Och det bör därjämte märkas, att det här är fråga om uppdrag, som kunna tilldelas vederbörande endast om de därtill förklarar sig villiga och som i många fall utförts under vederbörandes ferier.

På grund av vad sålunda anförts och med hänsyn till vad riksdagen i liknande fall förut beslutit få undertecknade hemställa,

att riksdagen ville medgiva, att återbetalningsskyldighet beträffande här omförmälda till ett belopp av högst kr. 17,662:99 uppgående dyrtidstillägg till vikarierande undervisningsråd i skolöverstyrelsen å deras vikariearvoden må efterskänkas, i den mån desamma utbetalts före den 3 december 1924, samt att, därest återbetalning av sådant dyrtidstillägg redan gjorts, vad som sålunda ersatts måtte få till vederbörande ånyo utbetalas.

Stockholm den 20 januari 1928.

J. W. Spens.

K. J. Gustafsson.

Edv. Björnsson.

Uppgift

å av Riksräkenskapsverket till återbetalning fastställda dyrtidstillägg, som utbetalts till vikarierande undervisningsråd å dem tillkommande arvoden för tiden 1920—^{30/6} 1925.

Den myndighet, som utbetalt dyrtidstillägg å ifrågavarande arvode	Den befattningshavare till vilken ifrågavarande dyrtidstillägg utbetalts	Anmärkt belopp, avseende räkenskapsåret						
		1920	1921	1922	1/1— ^{30/6} 1923	1923/24	1924/25	Summa
Länstyrelsen i Östergötlands län	Folkskoleinspektören K. J. E. Lindahl, Norrköping						65:—	65:—
» » Jönköpings »	Folkskoleinspektören P. Thomée, Jönköping		2,063: 52					2,063: 52
» » Kalmar »	Folkskoleinspektören E. V. Moberger, Västervik			269: 28			53:—	322: 28
» » Skaraborgs »	Folkskoleinspektören G. Björkman, Skara			356: 40				356: 40
Tekniska elementarskolan i Borås	Rektor C. J. Nordenskjöld	502: 20	156: 78					658: 98
Falu högre allmänna läroverk . . .	» Ivar Sefve		289: 44			53:—	50:—	392: 44
Falköpings samskola	» B. Drakenberg		373: 86			42:—	48:—	463: 86
Göteborgs folkskoleseminarium . . .	» K. A. Westling			1,238: 04				1,238: 04
» »	Lektor Hj. Nilsson			213: 84				213: 84
Härnösands »	Rektor W. Granér			1,156: 62		60:—	27:—	1,243: 62
Jönköpings högre allmänna läroverk	» C. Lené		361: 80	363: 24			50:—	775: 04
Skellefteå samskola	» A. Bexelius		376: 56	226: 08				602: 64
Skolöverstyrelsen	R. Johansson	511: 37						511: 37
» »	K. A. Hagström	510: 55	339: 58					850: 13
» »	J. Nyberg	397: 70						397: 70
» »	J. Ohlander	595: 60						595: 60
» »	A. Nordström	309: 74						309: 74
» »	O. E. Meurling		485: 75					485: 75
» »	A. Jonsson		349: 32					349: 32
» »	K. L. Slettengren		402: 62					402: 62
» »	K. Lidman		350: 78					350: 78
Stockholms stads undervisningsverk	Lektor R. Mattson		184: 92		27: 36	71:—	52:—	335: 28
» » »	Rektor A. Gråde			164: 81				164: 81
Strängnäs folkskoleseminarium . . .	» H. M. Dahlgren		1,124: 37					1,124: 37
Växjö »	» Sam. Mårtenson		460: 98					460: 98
» » »	Övningsskolläraren N. O. Jacobsson . .		410: 04					410: 04
» » högre allmänna läroverk . . .	Rektor G. Ernst		581: 58					581: 58
Örebro » » »	» J. Lind		922: 24	769: 50				1,691: 74
» » » »	Lektor F. V. Sandwall			245: 52				245: 52
Summa kronor		2,827: 16	9,234: 14	9,003: 14	27: 36	226: —	345: —	17,662: 99

Vidimeras

Ex officio

Erik Lundström